

Sygn. akt III KK 161/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Cesarz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Barbara Skoczowska

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Anna Korzeniecka-Plewka

w sprawie **A. Ż.**

oskarżonej z art. 212 § 1 i 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 13 października 2015 r.,

kasacji, wniesionej przez pełnomocnika oskarżycielki prywatnej D. Ł.

od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 9 września 2014 r.

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w L.

z dnia 23 kwietnia 2014 r.,

**1/ uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym,**

**2/ nakazuje zwrócić D. Ł. kwotę 450 (czterysta pięćdziesiąt) zł
opłaty od kasacji.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w L. wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2014 r., sygn. akt [...], uznał, że A. Ż. dopuściła się czynu opisanego w akcie oskarżenia, polegającego na tym, iż w dniu 10 października 2013 r. na sesji Rady Miasta w L. pomówiła D. Ł. w ten sposób, że jako [...] Miasta L. organizując uroczystości związane z postacią „X.” pobierała wynagrodzenie pieniężne, który to zarzut uczyniła publicznie za pomocą środków masowego komunikowania pomawiając oskarżycielkę prywatną o takie postępowanie, które może poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska to jest przestępstwa z art. 212 § 1 i 2 k.k. i ustalając, że wina oskarżonej i społeczna szkodliwość czynu nie są znaczne, na podstawie art. 66 § 1 i 2 k.k. i art. 67 § 1 k.k. warunkowo umorzył postępowanie na okres roku próby, zaś na podstawie art. 67 § 3 k.k. w zw. z art. 72 § 1 pkt 2 k.k. zobowiązał oskarżoną do przeproszenia oskarżycielki prywatnej przez złożenie oświadczenia określonej w wyroku treści na najbliższej sesji Rady Miasta L. w terminie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia wraz z wyemitowaniem przeproszenia w Telewizji Kablowej Spółdzielni Mieszkaniowej oraz obciążył oskarżoną kosztami procesu.

Apelację od tego wyroku złożył obrońca oskarżonej, który zrzucił błąd w ustaleniach faktycznych przez przyjęcie, że pomówiła ona oskarżycielkę prywatną w sposób określony w przypisanym czynie, „podczas gdy nigdy takich słów nie wypowiedziała”.

Skarżący wniósł o zmianę wyroku przez uniewinnienie oskarżonej albo jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 9 września 2014 r., sygn. akt [...], Sąd Okręgowy uchylił zaskarżony wyrok i przyjmując, że zachowanie oskarżonej opisane w akcie oskarżenia wyczerpało znamiona art. 212 § 1 i 2 k.k., na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k. umorzył postępowanie karne oraz obciążył oskarżycielkę prywatną wydatkami postępowania za obie instancje.

W kasacji od wyroku Sądu odwoławczego pełnomocnik oskarżycielki prywatnej na podstawie art. 523 § 1 k.k. zarzucił naruszenie:

„1. art. 17 § 1 pkt. 3 k.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k. oraz w zw. z art. 212 § 1 i 2 k.k. poprzez błędne zastosowanie, polegające na mylnym przyjęciu, iż czyn zarzucany oskarżonej stanowi czyn o niskiej społecznej szkodliwości, w sytuacji,

gdy szkodliwość czynu popełnionego przez oskarżoną z uwagi na charakter funkcji pełnionej przez pokrzywdzoną, która jest [...] Miasta L., miał duże znaczenie dla niej samej, jak i dla opinii publicznej miasta L. Na poziom społecznej szkodliwości czynu wpływa również fakt, iż zniesławienie, jakiego dopuściła się oskarżona, zostało dokonane w sposób publiczny, za pomocą środków masowego przekazu, co tym bardziej zwiększało skalę pokrzywdzenia (...);

2. art. 115 § 2 k.k. poprzez błędne zastosowanie polegające na pominięciu okoliczności wskazujących na ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynu zarzucanego oskarżonej, tj. rodzaju i charakteru naruszonego dobra, zamiaru oskarżonej oraz okoliczności popełnienia czynu, który został popełniony publicznie podczas sesji Rady Miasta L., celem poniżenia pokrzywdzonej i narażenia jej na poniżenie w opinii publicznej i utratę zaufania wyborców.”

W konkluzji skarżący się wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania „oraz zasądzenie od oskarżonej na rzecz pokrzywdzonej kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego...”

W pisemnej odpowiedzi na kasację obrońca oskarżonej wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zasadny jest zarzut z pkt 2, uzupełniony i rozwinięty w uzasadnieniu kasacji.

W myśl art. 115 § 2 k.k. przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu sąd bierze pod uwagę rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiary wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, wagę naruszonych przez sprawcę obowiązków, jak również postać zamiaru, motywację sprawcy, rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia. Przepis ten zawiera zamknięty katalog przesłanek, branych pod uwagę przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu a zarazem zobowiązuje sąd do rozważenia wszystkich tych przesłanek, a więc do niepomijania żadnej z nich. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, w którym potwierdzono wypełnienie przez oskarżoną znamion czynu z art. 212 § 1 i 2 k.k., a zatem zniesławienie oskarżycielki prywatnej za pomocą środków masowego komunikowania, wynika, że poza uwagą Sądu odwoławczego pozostał rodzaj naruszonego dobra, to jest cześć pokrzywdzonej, okoliczności popełnienia

czynu, a więc dokonanie go publicznie i z wykorzystaniem wspomnianych środków masowego komunikowania, czyli wyczerpanie znamion typu kwalifikowanego, a przez to odznaczającego się wyższym stopniem szkodliwości społecznej, oraz rodzaj zamiaru (bezpośredniego) którego wprowadzie wprost nie wskazał Sąd I instancji, ale określił go w sposób opisowy (zob. s. 6 i 7 uzasadnienia). W zbiorze przesłanek z art. 115 § 2 k.k. nie ma natomiast rozważanych przez Sąd Okręgowy: rodzaju i stopnia zawinienia, właściwości osobistych ani pobudek działania sprawcy. Stopień zawinienia jest uwzględniany przy wymiarze kary, podobnie jak właściwości i warunki osobiste sprawcy, o czym stanowi art. 53 § 1 i 2 k.k. Zwrócono na ten aspekt uwagę w uzasadnieniu kasacji przez odwołanie się do wskazanych tam judykatów. W katalogu okoliczności wymienionych w art. 115 § 2 k.k. mieści się podniesiona przez Sąd odwoławczy motywacja sprawy (ściślej – Sąd ten wypowiedział się na temat motywu działania), przez co powszechnie rozumie się przeżycia sprawcy o charakterze intelektualnym (a nie emocjonalnym), lecz przypisane pomówienie co do postępowania pokrzywdzonej pozostawało przecież bez związku ze zmarnotrawieniem dorobku oskarżonej jako „zaangażowanego społecznika”. Pomówienie to nie miało również żadnego związku z krytyką oskarżycielki prywatnej jako osoby pełniącej samorządową funkcję publiczną, i w efekcie – jak przyjął Sąd Okręgowy – z obowiązkiem okazywania przez nią większej tolerancji na krytykę. Kontratyp dozwolonej krytyki został określony przez ustawodawcę w art. 213 § 2 k.k. i ogranicza się do rozgłaszania prawdziwego zarzutu. Jeżeli zarzut był nieprawdziwy, co przyjął również Sąd odwoławczy, to podnoszenie go nie jest realizowaniem prawa do krytyki osoby pełniącej funkcję publiczną.

Podsumowując, w zaskarżonym wyroku przy ocenie stopnia szkodliwości społecznej zachowania oskarżonej doszło do, z jednej strony, pominięcia części okoliczności wskazanych w art. 115 § 2 k.k. a z drugiej, do uwzględnienia takich, które nie mieszczą się w katalogu z tego przepisu. Postąpienie to miało charakter uchybienia rażącego i mogącego mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Dlatego nie mógł się on ostać.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd odwoławczy w razie rozważania znów stopnia szkodliwości społecznej przypisanego czynu, weźmie pod uwagę tylko te

okoliczności, które mieszczą się w zbiorze zawartym w art. 115 § 2 k.k. i należycie uzasadni swoje stanowisko, to jest bez pominięcia żadnych z nich i bez uzupełniania takimi, które znajdują się poza tym katalogiem, a są rozważane np. przy wymiarze kary.

Sąd rozstrzygnie też o kosztach procesu, co nie wchodziło w rachubę przy wydawaniu wyroku kasatoryjnego.